

Kaavoituksen ja rakentamisen luvituksen tiedonhallinnan kansallinen uudistaminen ja avustukset kunnille

Jemina Suikki, ympäristöministeriö
Henrik Saari, Suomen ympäristökeskus

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Tiiviisti

- 1) Kuntien rakennetun ympäristön tiedonhallintaan on tulossa muutoksia uudistuvan lainsäädännön myötä.
- 2) Käyttöön otetaan valtakunnallinen rakennetun ympäristön tietojärjestelmä (Ryhti).
- 3) Muutos ei tarkoita kunnalle pelkästään lisätyötä, vaan myös mahdollisuuden kehittämiseen.
- 4) Kunnille myönnetään avustuksia uudistuksen välttämättömiin kustannuksiin.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä

- Uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä, joka tulee käyttöön vaiheittain vuodesta 2024 alkaen.
- Tiedot toimitetaan järjestelmään yhteisesti määritellyssä **koneluettavassa** muodossa.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä jakaa kuntien ja maakuntien tuottamat tiedot muille tarvitseville viranomaisille – **kunnat toimittavat tiedot valtiolle vain kerran**.
- Yhteinen järjestelmä ja tapa toimia **keventävät** ja selkeyttävät tiedonhallintaa. Laadukkaampi tieto auttaa kestävästä elinympäristön suunnittelussa ja päätöksenteossa.
- Sisältää avointa, julkista, salaista ja henkilötietoa – tietoa jaetaan digitaalisesta **turvallisuudesta huolehtien**.

Mitä tämä tarkoittaa kunnille?

- Kunnassa alueidenkäytön ja rakentamisen luvituksen tiedot tuotetaan jatkossa yhteentoimivassa muodossa.
- Tiedot toimitetaan valtakunnalliseen tietojärjestelmään.
- Uudistuksessa toimintatavat ja osaaminen päivittyvät.

2020–2024

Tietojärjestelmän
määrittely ja rakentaminen

2025–2028

Käyttöönotto
ja siirtymäkausi

2029–

Vakiintuminen
ja jatkosovellukset

Suomessa on maailman
parhaaseen tietoon
perustuva, hyvinvointia luova
ja kestävä elinympäristö.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (431/2023)

- vahvistettu ja tuli voimaan 1.1.2024. Pykälää 5. sovelletaan vasta 1.1.2029 alkaen.
- muutos rakentamislain myötä

Rakentamislaki (751/2023)

- vahvistettu ja tulee voimaan 1.1.2025.
- Korjaussarjassa ehdotettu muutoksia

Maankäyttö- ja rakennuslain muutokset

- Tulivat voimaan 1.1.2024
- Nimi muuttuu 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaiksi.

Alueidenkäyttö: 5 vuoden siirtymäaika

- Alueidenkäytön tietomallimuotoisen tiedon toimittaminen on mahdollista 1.1.2024 alkaen.
- Alueidenkäytön tiedot tulee toimittaa tietomallimuotoisena viimeistään 1.1.2029 lähtien.

Rakentamisen luvitus: 3 vuoden siirtymäaika (ehdotetut muutokset)

- Tietomallimuotoinen rakentamislupakäsittely 1.1.2026 alkaen.
- Rakentamisen tiedot tulee toimittaa viimeistään 1.1.2029 alkaen.

Ryhti-järjestelmän palvelut

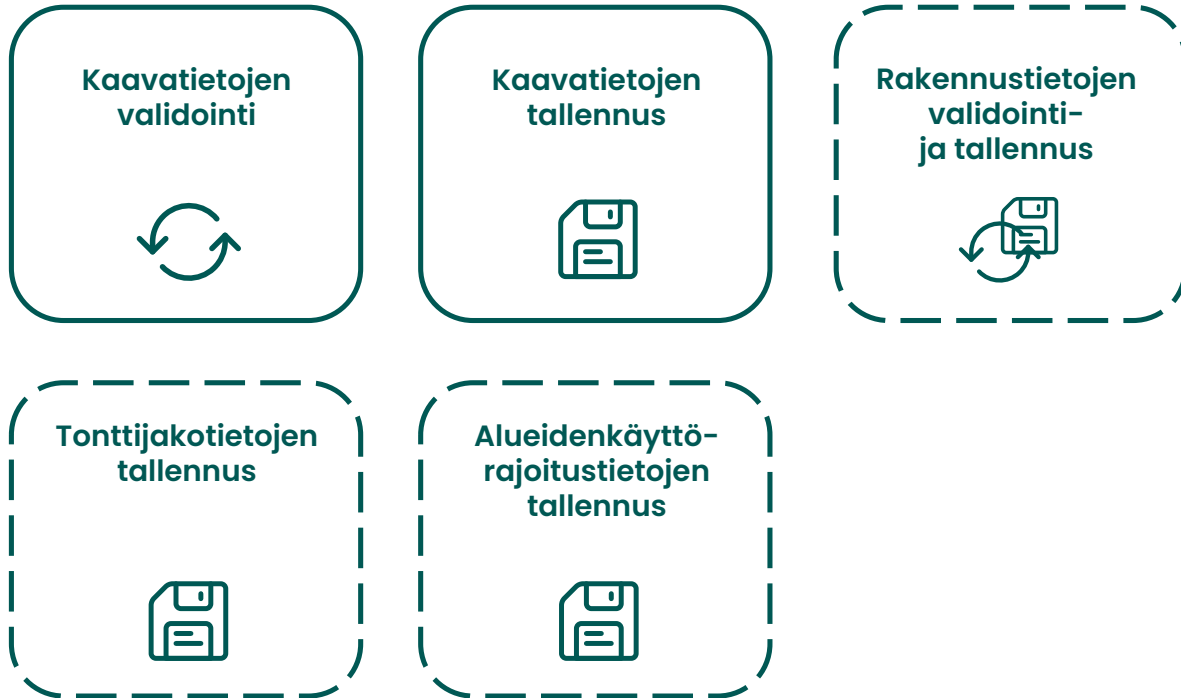

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ryhti-järjestelmän palvelut tiedon tuottajalle

Rajapinnan kautta

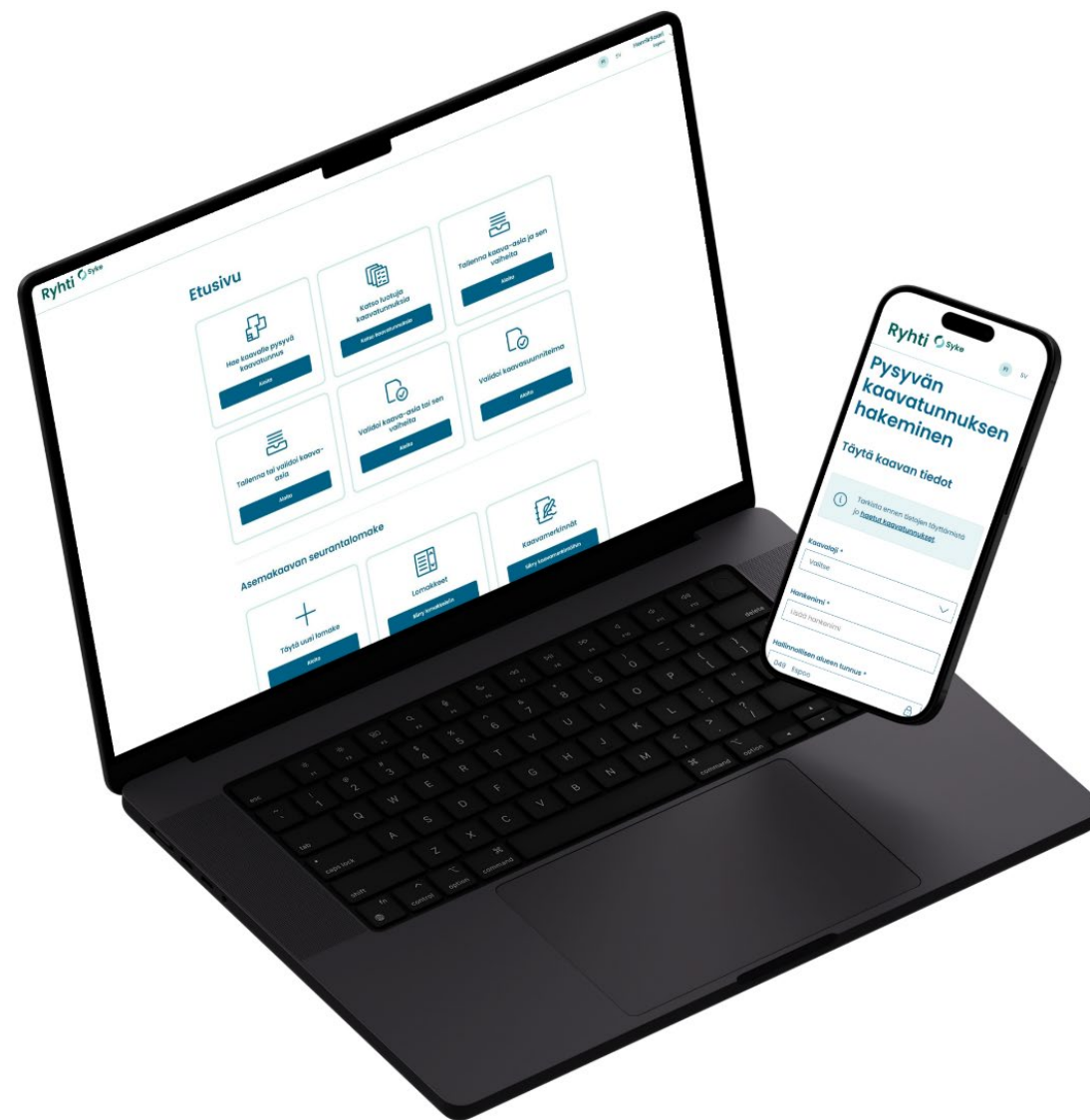

Käyttöliittymän kautta

 = Tuotannossa

 = Kehitystyö kesken

Palvelu osoitteessa
ryhti-palvelut.syke.fi

Ryhti-järjestelmän palvelut tiedon hyödyntäjälle

Viranomaisille rajatut palvelut

Avoimet palvelut

Rakennustietojen perustietopalvelu ja muutostietopalvelu

Rakennustietojen yksittäisen kohteen kyselyrajapinta

Rakennustietojen paikkatietorajapinta (OGC API Features)

Ryhti-karttapalvelu
Avoimet rakennustiedot
VOOKA-aineistot
Tietomallimuotoiset kaavat

Alueidenkäyttötietojen paikkatietorajapinnat

VOOKA-aineistot (OGC API Features)

Tietomallimuotoiset kaavat, tonttijaot ja alueidenkäyttörajoitukset (OGC API Features)

Alueidenkäyttötietojen perustietopalvelu ja muutostietopalvelu

Tiilitetty rasterirajapinta kaavoista (WMTS tai OGC API Tiles)

Rakennusten ja osoitteiden INSPIRE-tietotuotteet

Kaavojen INSPIRE-tietotuotteet

 = Tuotannossa

 = Kehitystyö kesken

Miten muutokseen on valmistauduttu?

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

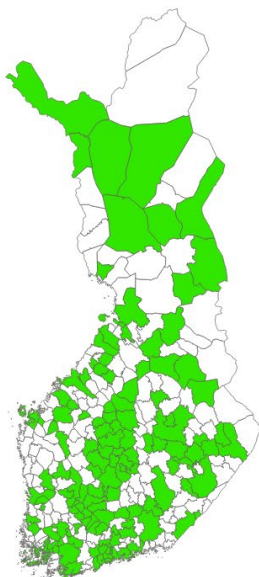
90 % kunnista on vastannut seurantakyselyyn

- Kyselyllä selvitetään, miten kunnissa on valmistauduttu uuden lakisääteisen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän (Ryhti) käyttöönottoon.
- Toteuttajina ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja DigiFinland Oy.
- Toimia tehneitä kuntia voi seurata [julkisesta Power BI -raportista](#)
- Kyselyyn voi vastata tästä: ryhti.syke.fi/kuntakysely
- Seurannan suunnittelun tieteellisenä pohjana Rogersin innovaatioiden diffuusio -teoria (*Diffusion of Innovations*): sekä yksilöt että organisaatiot ottavat eritahtisesti innovaatioita käyttöön. Seurannan toteutuksesta vastaa DigiFinlandin asiantuntija Jarmo Pulkkinen (väitöskirjatutkija, HTM)

Tilanne 13.9.2024

- Kyselyyn on vastannut (tai status tiedossa) **265 kuntaa** eli 90 % Manner-Suomen kunnista.
- Vastanneista kunnista **71 %** on tehnyt toimia. Toimia tehneet kunnat:

Alueidenkäytön tietovaranto

Rakennusluvituksen tietovaranto

Lähde: Ympäristöministeriön ja Suomen ympäristökeskuksen kuntakysely 2024. Kyselyn toteuttaja: DigiFinland Oy, Jarmo Pulkkinen

Kootusti tuloksista

- Yli puolet kunnista edistänyt lakivelvoitteisen rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoa
- Asukasluvultaan suurimmilla kunnilla näyttää olevan parhaimmat valmiudet ottaa uusi järjestelmä käyttöön, kun valmiutta arvioidaan kuntien tekemillä käyttöönottoa edistävillä toimilla. Muita kunnan valmiuteen liittyviä tekijöitä olivat aiempi osallistuminen kuntien yhteiseen digikehittämiseen, työntekijöiden ja kuntaorganisaation yleiset digitaaliset valmiudet sekä kunnan taloudellinen tilanne. Maantieteellisesti kuntien välillä ei löytynyt merkitseviä eroja
- Ryhti-järjestelmän käyttöönotto ja siihen liittyvä kansallinen kehittäminen koetaan kunnissa kohtuullisen hyödylliseksi sekä kunnan että oman ammatillisen kehittymisen kannalta
- Suhtautuminen on pääosin neutraalia
- Rakennetun ympäristön tiedon digitalisaation tuomat muutokset ovat aiheuttaneet innostuneisuutta, varautuneisuutta ja huolta
- Huolta ja jännitettä ovat luoneet erityisesti kuntien niukat aika-, henkilöstö- ja taloudelliset resurssit

Avustukset

Jemina Suikki
Erityisasiantuntija
Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Avustukset kunnille

Kunnille korvataan uudistuvassa lainsäädännössä esitetyt uudet rakennetun ympäristön tiedonhallinnan velvoitteet kertaluontoisesti.

Velvoitteet aiheuttavat kunnissa muutoksia käytettävissä järjestelmissä ja ohjelmistoissa sekä toimintatapojen ja osaamisen päivittämistä.

Avustukset myönnetään momentilta 35.20.35. Avustukset alueiden käytön ja rakentamisen digitalisaatioon (siirtomääräraha 3 v)

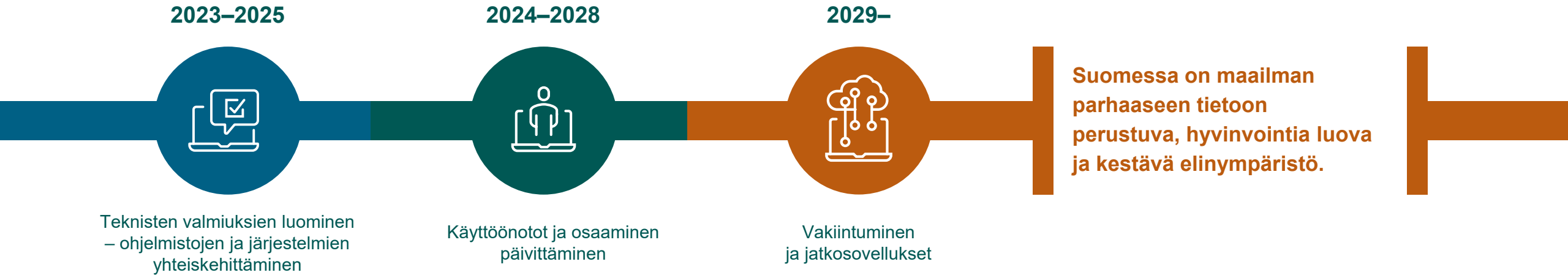
- Vuonna 2023 määrärahaa 2,88 M€
- Vuonna 2024 määrärahaa 3,7 M€
- Valtion talousarviossa ja julkisen talouden suunnitelmassa määrärahaa on esitetty siirtymäaikojen päättymiseen asti.

Kahdella hakukierroksella on avustettu:

- Alueidenkäytön tiedonhallinnan hankkeita 13 kappaletta, yhteensä 2,9 M€
- Rakentamisen luvituksen hankkeita 5 kappaletta, yhteensä 1,3M€

Valtakunnallisen siirtymän vaiheistus

Ensimmäiset avustushaut suunnataan kunnille ja maakuntien liitoille, jotka yhteiskehittävät tiedonhallinnan järjestelmien ja ohjelmistojen teknisiä kyvykkyyksiä, toiminnallisuuksia ja käytettävyyttä vastaamaan uudistuvan lainsäädännön velvoitteita

Yhteiskehittämishankkeissa luodaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmän **käyttöönnoton polkuja**, joita hyödynnetään valtakunnallisessa siirtymässä.

- Poluissa huomioidaan kuntien väliset erot tiedon tuottamisvastuissa ja käytetyissä järjestelmissä siten, kun ne on tullut kumppanitestauksessa katetuksi
- Yhteiskehittämishankkeiden tulokset ja tuotokset tulee tarjota maksutta kunnille ja maakuntien liitoille. Niiden kehitystyöstä ei saa veloittaa uudelleen.

Kunnille korvattavat kustannukset

- Avustus on laista johtuvasta velvoitteesta täysimääräistä (100%)
- Avustusta myönnetään lainsäädännön muutoksesta aiheutuviin seuraaviin toimenpiteisiin:
  - 1) järjestelmämuutokset ja -hankinnat, tietojen tietomallimuutokset sekä nykyisten ja uusien tietojen tuottaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
  - 2) henkilöstön koulutus ja osaamisen lisääminen
  - 3) kunnan tai maakunnan liiton henkilöstöresursoinnit
- Avustus on harkinnanvaraista ja myöntö perustuu hakijan esittämän hankesuunnitelman arviointiin

Syksyn 2024 avustushaku

- Avustusta jaetaan hakukierroksella enintään 2,3 miljoonaa euroa
- Hakukierroksella avustetaan edelleen teknistä kyvykkyyttä ja tiedonhallinnan sujuvoittamista, osaamisen lisäämistä sekä muutoksen suunnittelua ja toimeenpano kunnassa
- Muutoksen toimeenpanoon suunnatut hankkeet tehdään usean kunnan yhteishankkeina
- Toimeenpanoon voi saada vain kerran avustusta
- Hankkeiden kesto on maksimissaan vuoden 2026 loppuun asti
- Avustusta haetaan valtakunnallisessa avustusjärjestelmässä haeavustuksia.fi

Muu tuki kunnille

- DigiFinlandin muutostuki on tehnyt kunnille yksilöityjä toimenpideohjelmia muutoksen läpiviemiseen kunnassa
  - Ohjelmaa voi hyödyntää avustusta haettaessa
- Koulutukset muutokseen
  - Tietomallimuotoinen kaavoitus –koulutus: ensimmäinen ryhmä täynnä, mutta itsenäisesti suoritettava verkkokurssi tulossa ensivuoden alusta
- Ympäristöministeriö seuraa muutoksen etenemistä valtakunnallisesti
- Tuettu Ryhti-järjestelmän testaus Muutostukitiimin koordinoimana

Lue lisää tai ota yhteyttä

ryhti.syke.fi

ryhti@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute